

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

FUTBOL TARAFTARLARININ KARŞIT GÖRÜŞE SAYGI DÜZEYLERİ VE FANATİKLİK ALGISININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Batuhan BÜLBÜL

Danışman

Doç. Dr. Mahmut GÜLLE

HATAY - 2021

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**FUTBOL TARAFTARLARININ KARŞIT GÖRÜŞE SAYGI
DÜZEYLERİ VE FANATİKLİK ALGISININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Batuhan BÜLBÜL

Danışman

Doç. Dr. Mahmut GÜLLE

HATAY - 2021

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

FUTBOL TARAFTARLARININ KARŞIT GÖRÜŞE SAYGI DÜZEYLERİ VE FANATİKLİK ALGISININ İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Batuhan BÜLBÜL

Bu tez aşağıda isimleri yazılı tez jürisi tarafından ..... / ..... / 2021 günü sözlü olarak yapılan tez savunma sınavında oybirliği ile kabul edilmiştir.

Tez Jürisi: Jüri başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ŞEKER .....
Üye: Doç. Dr. Mahmut GÜLLE .....
Üye: Doç. Dr. Bereket KÖSE .....

Bu tez, Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında hazırlanmıştır.

.... / .... / 2021
Prof. Dr. İbrahim Halil ÇERÇİ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans sürecimde bana desteklerini hiç esirgemeyen, kendisini hep kendime örnek aldığım danışman hocam sayın Doç. Dr. Mahmut GÜLLE' ye,

Bu süreçte beni hiç yalnız bırakmayan , destekleyen ve kendilerini hep yanımda hissettiren çok kıymetli anneme ve kardeşime,

Bu süreçte bana hep destek olan değerli hocam Prof. Dr . Özer YILDIZ'a ve arkadaşlarım olan doktora öğrencisi Abdullah SEMERCİ' ye, Abdurrahman TOPAL'a Özgür AKTAŞ'a ve diğer arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	2
TEŞEKKÜR.....	3
İÇİNDEKİLER	4
ÇİZELGELER DİZİNİ	6
ÖZET	8
ABSTRACT.....	9
1. GİRİŞ.....	10
1.1. Problem Cümlesi	10
1.2. Araştırmanın Alt Problemleri	11
1.3. Araştırmanın Amacı	11
1.4. Araştırmanın Önemi	11
1.5. Araştırmanın Sayıtları	12
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	13
1.7. Tanımlar	13
2. GENEL BİLGİLER	14
2.1. Spor	14
2.1.1. Sporun Fiziksel Faydaları	17
2.1.2. Sporun Psikolojik Faydaları	18
2.1.3. Sporun Sosyal Faydaları	19
2.1.4. Sporun Ekonomik Faydaları	19
2.2. Taraftar	21
2.3. Öz Denetim.....	23
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırma Modeli	24
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	24
3.3. Veri toplama yöntemi ve ölçüm düzeyi	24
3.4. Araştırmada Kullanılan Ölçekler.....	25
3.5. Verilerin Analizi.....	25
4. BULGULAR.....	26
5. TARTIŞMA.....	32
6. SONUÇ.....	35
7. KAYNAKLAR.....	36

EKLER.....	38
EK-1. Kişisel Bilgi Formu.....	38
EK-2. Spor Taraftarı Fanatıklık Ölçeği.....	39
EK-3. Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeği.....	40
ÖZGEÇMİŞ	41

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler.....	18
Çizelge 4.2. Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeği ile Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeğinin Normallik Dağılım Sonuçları.....	18
Çizelge 4.3. Cinsiyet Değişkenine Göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının t- testi Sonuçları.....	19
Çizelge 4.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının t-testi Sonuçları.....	19
Çizelge 4.5. Spor Yapma Durumlarına Göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	20
Çizelge 4.6. Spor Yapma Durumuna Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	20
Çizelge 4.7. Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımı Değişkenine Göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	21
Çizelge 4.8. Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımı Değişkenine Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	22
Çizelge 4.9. Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımına Ait Formaya Sahip Olma Değişkenine Göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının t-testi Sonuçları.....	23
Çizelge 4.10. Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımına Ait Formaya Sahip Olma Değişkenine Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının t-testi Sonuçları.....	23

ÖZET

Futbol Taraftarlarının Karşıt Görüşe Saygı Düzeyleri ve Fanatiklik Algısının İncelenmesi

Bu araştırmanın amacı, futbol taraftarların müsabaka esnasında karşıt görüşe saygı ve özdenetim düzeylerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden ölçek yöntemi kullanılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeli ile yapıldı ve araştırma verileri anket yöntemiyle elde edildi. Araştırmanın örneklemini Osmaniye ilinde bulunan 374 spor taraftarı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde “Spor Taraftarı Fanatiklik Ölçeği” (STFÖ), üçüncü bölümde “Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinden” (SKGSÖ), oluşan anket kullanıldı. “Spor Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinde” bulunan ifadelerin değerlendirilmesinde, 4 puanlı Likert tipi (1= kesinlikle katılıyorum – 5= hiç katılmıyorum), “Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinde” bulunan ifadelerin değerlendirilmesinde, 5 puanlı Likert tipi (1=hiç katılmıyorum – 5= tamamen katılıyorum) ölçeklerinden faydalanıldı. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyet değişkenine göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının, Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının her ikisinde t-testi sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların spor yapma durumu değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının anova sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ve spor yapma durumu değişkenine göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olduğu, kurumsal aidiyet alt boyutunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların tarafları oldukları futbol takımları değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ve katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımı değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına ait formaya sahip olma değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına ait formaya sahip olma değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karşıt Görüşe Saygı, Özdenetim, Spor, Taraftar

ABSTRACT

Examination of Football Fans' Respect for Opposite Opinions and Perception of Fanaticism

The aim of this research is to examine the level of respect and self-control of football fans during the match. The scale method, one of the qualitative research designs, was used in the research. The research was carried out with the relational survey model and the research data were obtained by the survey method. The sample of the research consists of 374 sports fans in Osmaniye. As a data collection tool, a questionnaire consisting of personal information in the first part, the "Sports Supporter Fanaticism Scale" (STFÖ) in the second part, and the "Respect for Opposite Opinions in Sports and Self-Control Scale" (SKGSÖ) in the third part was used. In the evaluation of the expressions in the "Sports Fanaticism Scale", 4-point Likert type (1= strongly agree – 5= strongly disagree), in the evaluation of the expressions in the "Respect for Opposite Opinion in Sports and Self-Control Scale", 5-point Likert type (1= strongly disagree – 5= totally agree) scales were used. According to the results of the research, when the t-test results are examined, there is a significant difference between the sub-dimensions of Respect for Opposition and Self-Control of the Opposition and hatred towards the opponent, and the tendency of thoughts and actions towards violence and the sub-dimensions of institutional belonging of the Football Fan Fanaticism Scale according to the gender variable of the participants. no difference was found. When the anova results of the sub-dimensions of respect for the opponent and hatred for the opponent were examined according to the variable of the participants' sporting status, there was no significant difference in the sub-dimensions of respect for the opponent and hatred towards the opponent, and there was a significant difference in the sub-dimension of thoughts and actions towards violence of the Football Fan Fanaticism Scale, according to the variable of doing sports. It was determined that there was no significant difference in the sub-dimension of corporate belonging. When the results of the one-way analysis of variance (ANOVA) of the respect for the opponent and hatred towards the opponent sub-dimensions of the respect for the opposition and self-control scale according to the football teams variable of the participants are examined, there is no significant difference and it is seen that there is no significant difference according to the football team variable of the football fan fanaticism scale towards violence. When the results of the one-way analysis of variance of the sub-dimensions of action tendency and corporate belonging were examined, a significant difference was found in both sub-dimensions of the scale. When the t-test results of the respect for the opponent and hatred for the opponent sub-dimensions of the respect for the opposition and self-control scale according to the variable of having the jersey of the football team they support the participants, a significant difference was found in both sub-dimensions of the scale. When the t-test results of the thought and action tendency of the football supporter fanaticism scale towards violence and the sub-dimensions of corporate belonging were examined, a significant difference was found in both sub-dimensions of the scale, according to the variable of having the jersey of the football team that the participants support.

Keywords: Respect for Opposition, Self-Control, Sports, Fans

1 GİRİŞ

Çağımızda boş zamanları değerlendirme konusunda bir seçenek şeklinde değerlendirilen spor kavramı, günümüz teknolojisinin ilerleme göstermesi ile birlikte hızla yaygınlaşmış, bunun sonucu olarak ekonomik yönüyle kalitesi ön plana çıkan bir hizmet kesimi biçimine gelmiştir (Alkibay 2005). Spor kulüplerinin ekonomisinin iyi olması kulübe ciddi şekilde faydalar sağlamanın yanında ekonomik havuzlarının dar ve düşük olması da kulübe ciddi zararlar verdiğini söylemek kaçınılmazdır. Bu durumda kulüpleri ekonomik düzeylerini artırmak için çeşitli yollara başvurmaya sevk etmektedir. Kulüpler sponsorluk anlaşmaları yaparak, parasal açıdan ülkenin önde gelen işadamlarından yüklü miktarlarda bağışlar toplayarak, yayın organlarıyla anlaşmalar yaparak ve bunlara benzer birçok yollarla ekonomilerini güçlendirmek için farklı planlamalar yaptıklarını söyleyebiliriz.

Sporun içerisinde sporcu kadar taraftarlar da önemli bir konumda bulunmaktadır. Taraftar grupları takımlarına destek olarak skoru takımlarının lehine çevirme gücüne sahiptirler. Bir spor kulübü için taraftar bu yönüyle büyük önem taşımaktadır.

Spor taraftarları aynı zamanda bir takımın ekonomik gücüdür. Taraftar sadece manevi olarak takımını desteklemez. Maddi anlamda da büyük sorumluluk almaktadırlar. Bir takımın forma satışlarındaki kazancı, yayın gelirleri, bilet satışları gibi birçok maddi kazancı taraftarların tutumuna bağlıdır. Çoğu taraftar bundan dolayı cebindeki son para da olsa takımıyla kendisini özdeşleştirdiği için o son parasını takımına yatırım yapmaktan çekinmez. Bu da taraftarların spor camiasında önemli yeri olduğunun bir göstergesidir.

1.1.Problem Cümlesi

Futbol taraftarlarının karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerini ve fanatiklik algısını etkileyen faktörler nelerdir?

1.2.Araştırmanın Alt Problemleri

1. Futbol taraftarların cinsiyet değişkeninin karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerine ve fanatiklik algılarına etkisi var mıdır?
2. Futbol taraftarların spor yapma durumu değişkeninin karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerine ve fanatiklik algısına etkisi var mıdır?
3. Futbol taraftarların tutmuş oldukları takım değişkeninin karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerine ve fanatiklik algılarına etkisi var mıdır?
4. Futbol taraftarların taraftar formasına sahip olma değişkeninin karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeylerine ve fanatiklik algılarına etkisi var mıdır?

1.3.Araştırmanın Amacı

Futbol taraftarlarının karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeyleri ve fanatiklik algılarının farklı değişkenler açısından incelenip bir etkisinin olup olmadığı belirlenmemiş olup ve belirlenen bu konuda herhangi bir kapsamlı çalışmanın yapılmamış olması, yapılan bu araştırmanın alan yazında eksiklikleri giderebileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın temel amacı: Futbol taraftarlarının karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeyleri ve fanatiklik algılarını etkileyen unsurları incelemektir.

1.4.Araştırmanın Önemi

Gelişen teknolojinin beraberinde getirmiş olduğu birçok yenilik vardır. Birçok alandan yenilikler yaşanmasıyla birlikte spor arenasında da gelişimler ve yenilikler oldukça fazladır. İnsanlar yoğun yaşam temposundan bunalıp bir kaçış yolu arama çabasına girmektedirler. Bireylerin spora yönelmesinde bu durumun etkisini oldukça fazladır.

Spor insanlara hem fiziksel anlamda, hem psikolojik anlamda, hem sosyal anlamda hem de ekonomik anlamda katkılar sunmaktadır. Fiziksel görünümünden memnun olmayan insanların spora yönelmesi kaçınılmazdır. Çok fazla iş yükü olan bireylerin stres düzeylerini azaltmak için spora yöneldiği görülmektedir. Toplumda yer edinmek isteyen, yeni bir arkadaş ortamı kurmak isteyen, farklı kültürel zenginlikleri tanımak isteyen insanlar bu arzularını gerçekleştirebilmek için

spor yönelmeleri kaçınılmazdır. Aynı zamanda bir ekonomik güç olarak karşımıza çıkan spor, günümüzde çoğu bireyin kendisine yönelmesini sağlamaktadır.

Spor denilince akla gelen ilk terimlerden birisi de taraftar olmaktadır. Taraftar bir spor müsabakasını güzelleştiren, ortama havasını değiştiren, müsabaka atmosferini etkileyen bir gruptur.

Taraftar grupları kendi içerisinde seyirci, taraftar, fanatik ve holigan olmak üzere gruplara ayrılmaktadır. Seyirci olarak ifade edilen taraftar grupları, müsabakaları çeşitli kitle iletişim araçlarından takip eden, takımın kazanıp kazanamaması kendisi için önemli olmayan kişilerdir. Taraftar olarak tanımlanan gruplar, takımına içten bağlı olan, zorlu şartlarda takımına destek veren bireylerdir. Fanatik ve holigan olarak ifade edilen taraftar grupları ise, müsabakanın sonucu kendileri için önemli olmayıp, çılgın davranışlar sergileyen, şiddete ve saldırganlığa yatkın olan taraftar gruplarıdır.

Öz denetim, bireylerin toplumsal kurallara uymayan tutum ve davranışları göstermemeleri ve içsel duygularını kontrol altına alabilmeleridir. Bireyler yaşamlarını sürdürebilmeleri için beslenme, barınma, ekonomik güç elde etme gibi unsurların yanı sıra içerisinde yaşamış oldukları topluma uyum sağlamaları gerekmektedir. Toplumda da uyulması gereken birçok kurallar vardır. Yaşamda ve toplumda yer edinebilmek için bu kurallara uyulması gerekmektedir. Bunun da sağlanabilmesi için insanlar içsel duygularını kontrol altına almak zorundadırlar. Bunu da öz denetim durumlarını kontrol ederek mümkün kılabilirler.

Araştırmada futbol taraftarlarının karşıt görüşe saygı ve öz denetim düzeyleri ile fanatikklik algıları arasındaki etkileşimi tespit edilmek istenmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda yurt içinde ve yurt dışında “Futbol Taraftarlarının Karşıt Görüşe Saygı Düzeyleri ve Fanatikklik Algısının İncelenmesi” konusu ile alakalı doğrudan bağlantılı olarak yüksek lisans, doktora seviyesinde herhangi bir çalışmanın yapılmamış olduğu görülmüştür. Araştırma bu açıdan alanında özgün bir çalışma olacağından önem kazanmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmada kabul edilen sayıltılar aşağıdaki gibidir:

1. Araştırma için veri toplama aracı olarak geliştirilen spor taraftarlarının fanatikklik düzeylerinin belirlenmesine yönelik geliştirilen ölçek araştırmaya katılan futbol taraftarlarının taraftarlık

düzeylerinin karşıt görüşe saygı ve özdenetim düzeylerine etkisinin olup olmadığını ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu kabul edilmiştir.

2. Seçilen örneklem grubunun evreni temsil ettiği kabul edilmiştir.

3. Katılımcıların ölçeklerdeki sorulara doğru cevaplar verdiği kabul edilmiştir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2020-2021 yılları arasında Osmaniye ilinde futbol taraftarlarından oluşan 374 taraftara ölçekler uygulanarak ve araştırmada kullanılan ölçeklerin verileri ile sınırlandırılmıştır.

1.7 Tanımlar

Spor: Spor, bir yarışmayı, müsabakayı kazanma ve bir şeyi becerme yeteneğine sahip olma gibi bireyin bilinçaltı arzularının tatminini amaç edinen, kendine has belirli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen, rekabete dayalı, sosyalleştirici, birleştirici, fiziki, zihni ve ruhi aktivitelerin bütünüdür (Başaran 2008).

Taraftar: Taraftar olma kavramı; bir gruba kendini ait hissetme, iki taraftan birine destek olmak ve bir bağ oluşturma şeklinde tanımlanmaktadır.

Öz Denetim: Öz-denetim, insanların kendisi ile ve çevresi ile uyum içerisinde yaşayabilmesi için kendisinde bir takım değişimler oluşturmaları olarak ifade edilmektedir (Demirel 2017).

2 GENEL BİLGİLER

2.1 Spor

Spor latince anlam bakımından dağıtmak ve birbirinden ayırtmak anlamlarını taşıyan disportere ve deportere kelimelerinden meydana gelmiştir. Bu biçimde telaffuz edilen bu sözcük insanlar çağ atladıkça farklı bir şekle bürünmüş olup disport olarak kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra ise sport kelimesine dönüşmüş ve bu biçimde kullanılması uygun görülmüştür. Dilimiz olan Türkçe’de ise kelime haznemize bir yenisi daha spor şeklinde kullanılmaya başlanmış ve bu şekilde kullanılmaya devam edilmektedir. Spor, sahada kendini gösteren sporcu gözüyle bakıldığında galibiyet hedefiyle ortaya koyulan gayretler bütünü, izleyiciler açısından keyifli anlar yaşatan ve stres atmak için güzel bir araç, sosyal anlamda ise bir toplumun birçok özelliğini ortaya çıkaran önemli bir amaçtır (Süleymanoğulları 2021). Spor, bireylerin farklı amaçlar için gerçekleştirdiği fiziksel aktiviteler bütünü ve içerisinde kendine özgü kuralları barındıran, belirlenmiş olan hedefe ulaşabilmek için kurallara uyulmasını gerektiren birçok fayda sağlayan fiziksel aktivitelerdir (Sarıkol 2021). Günümüzde spor kelimesi genel anlam bakımından insanların günlük yoğun ve rutin işlerinden sıyrılıp stres atma, kendine zaman ayırma, fiziksel gelişimlerini sağlama gibi farklı amaçlarla gerçekleştirdikleri etkinlikler bütünüdür (Semerci 2020).

Spor, bireysel ve takım halinde gerçekleştirilebilen bir olgu olmakla birlikte içerisindeki barındırdığı her branşa ait farklı kurallar içeren, rekabete dayalı, insanlarda bilişsel ve fizyolojik becerilerin gelişimine yardımcı olan hem eğitici, hem öğretici hem de keyif veren aktiviteler bütünüdür (Atasoy ve Kuter 2005). Evrensel bir zenginliği olan spor, tüm dünya genelinde yaşamdan koparılamaz bir parça olarak kabul edilen, farklı birçok kişilerin çeşitli amaçlar uğruna gerçekleştirdiği bir uğraştır (Çeyiz ve Özbek 2014). Teknolojik gelişmelerin birçok farklı alanların da gelişmesini sağladığı kavramlardan biri olan spor, insan yaşamında durağanlığa karşı önemli bir araç ve amaç olmuş, fiziksel yetilerin ortaya çıkmasını sağlayan, sosyal yaşamda insanların bütünleşmesini sağlayan, toplumsal kurallara uyma bilincini oluşturan bir olgu şeklinde tanımlanmaktadır (Özdiñ 2005). Ve Günümüzde bireylerin yaşam doyumuna ulaşmalarını sağlayan, gerçekleştirilen aktivitelerden haz alma duygusunu öne çıkaran, kaliteli zaman geçirmeyi

sağlayan, sağlıklı bir biçimde yaşamaya yardımcı olan ve eğlence unsuru olarak da gerçekleştirilen etkinlikler spor olarak ifade edilmektedir (Şahin, 2015). Spor, toplumların kültür zenginliklerini dış dünyaya tanıtmalarını sağlayan, insanların yeni yaşam biçimleri keşfetmelerine yardımcı olan, sosyal yaşamda birleştirici ve bütünleştirici bir güce sahip olan kavramdır (Ekmekçi ve ark 2012). Spor, evrenselliği kabul edilmiş olup toplumların birbirlerini tanımalarına kaynaklık eden, her koşulda insanların etkileşim halinde olmasını sağlayan çok yönlü bir olgu olarak açıklanmaktadır (Coakley 2008).

Spor geçmişten günümüze popülerliğini sürekli arttırarak neredeyse her insanın hayatının bir parçası haline gelmiştir. Pozitif bilimlerin daha gelişim göstermediği dönemlerde dahi insanlar farkında olmadan da olsa yaşamlarını sürdürebilmek amaçlı avlanma, savaş hazırlıkları, yırtıcı hayvanlarla mücadele etmek için spor yapıyorlardı. Günümüzde ise sürekli gelişen teknolojinin beraberinde getirmiş olduğu yoğun iş temposu, sanayileşme, ekonomik sıkıntılardan kaynaklı stresler, sağlık sorunlarına yönelik çözümler, insanların boş zamanlarını kaliteli bir şekilde değerlendirme isteği, kentleşmenin vermiş olduğu baskı ve bunalımdan kaçıp doğa ile iç içe olma arzusu gibi birçok etmenlerden kaynaklı sorunlardan kaçmak ve bu sorunlara bir çözüm yolu olarak sporu kaynak göstermektedirler.

İnsanlar yoğun iş temposu ve sürekli fazla sorumluluk alma duygusundan kaynaklı ailelerine ve kendilerine yeterli zaman ayıramamaktan şikayet etmektedirler. Çalışmak her ne kadar insanın doğasında var ise dinlenmek ve rahatlamak da aynı şekilde insanın doğasında vardır. Bireyler evlenip çocuk sahibi olduğunda çocuklarının küçük yaşlarda farklı hobiler edinmelerini istemektedirler. Bu hobilerin arasında ise başta spor aktivitelerine yönelmektedirler. Çağımızda imkanların neredeyse sınırsız olduğundan dolayı ülkemizde her ilimizde çeşitli spor kompleksleri kurulmakta ve özellikle çocuklara yönelik tesisler tapılmaktadır. Son zamanlarda hayata geçirilen en güzel projelerden biri de Gençlik ve Spor Bakanlığının oluşturmuş olduğu yüzme bilme kalması projesidir. Bu proje ile birlikte ülkemizin dört bir yanında farklı bölgelerde yaşayan çocuklara yaşamlarına çok büyük katkı sağlayacak olan bir spor aktivitesini kazandırmış bulunmaktadırlar. Ebeveynler bu gibi projelerin artmasını talep etmekle birlikte oluşturulan bu tip projelere yoğun ilgi göstermektedirler. Aynı zamanda bu tip projelerin yetişkinler için de yapılması bizim talebimiz olmaktadır. Çünkü yetişkinler de yaşam mücadelesinden dolayı yıpranmakta ve bu gibi projelerle kendilerini mutlu etme gereksinimi duymaktadırlar. Bireyler ailelerine zaman ayırmanın yanı sıra kendilerine de zaman ayırma gereksinimi duymaktadırlar. Bu yüzden çoğu yetişkinin günümüzde düzenlenen herhangi bir aktiviteye katılma ihtiyacı duyduğunu söylemek kaçınılmaz olacaktır.

Günümüzde sanayileşmenin çok fazla olmasından dolayı insanlar hem sağlık sorunları yaşamakta hem de kentleşmenin sürekli artmasından şikayet etmektedirler. Sanayileşmenin beraberinde getirdiği çeşitli kimyasalların bilinçsiz bir şekilde atıklara dönüşmesi insanların sağlığını ciddi anlamda tehlikeye atmaktadır. Çoğu insan herhangi bir şikayetinden dolayı uzman bir doktora başvurduğunda kendilerini spora yöneltmektedirler. Kalp rahatsızlığı olan bir birey doktora başvurduğunda doktorun ilk tavsiyesi düzenli spor yapması olmaktadır. Psikolojik bunalımlar yaşayan bireyler doktora başvurduğunda doktorlar rekreatif sporlara yönelterek bireylere bilişsel olarak rahatlayabileceklerini söylemektedirler. Bunlara verebileceğimiz birçok örnek olmakla birlikte sporun insan yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline geldiğini söylememiz kaçınılmaz bir durum olmaktadır.

Yaşamış olduğumuz çağda özellikle Covid-19 salgınından kaynaklı birçok insan ekonomik açıdan yıpranmış bir vaziyettedir. Çoğu insanın çalıştığı kurum bu salgından dolayı etkilenmiş ve kapanmak zorunda kalmıştır ve işçi statüsündeki kişiler bunun beraberinde hem işsiz kalmışlar hem de ekonomik olarak büyük sıkıntılar çekmektedirler. Bu da ister istemez insanlarda kaygı düzeylerinin artmasına neden olmaktadır. İnsanların kaygı düzeyleri arttıkça bir işe odaklanmaları, bir işi başarma oranları düşmektedir. Bu durum da insanları bilişsel anlamda yıkıntıya sürüklemektedir. Bu tip durumlarda uzman kişiler bireyleri spor aktivitelerine katılmalarını tavsiye etmektedir. Çünkü spor her zaman rekabete dayalı yapılan bir olgu değildir. Bunun yanında insanların hem fiziksel hem de bilişsel olarak rahatlamaları amaçlı da yapılmaktadır. Bu nedenle insanlar bu tip durumlarda çeşitli egzersizler yaparak kaygı düzeylerini düşürebilmektedir.

Birçok insan boş zamanlarını ve serbest zamanlarını kaliteli bir şekilde değerlendirebilmek için çeşitli arayışlar içerisine girmektedir. Kimisi sanata yönelirken kimisi edebiyata yönelmekte, kimisi toprak işleriyle uğraşma amaçlı hobi bahçe alanları oluştururken kimileri de sporu tercih etmektedir. Serbest zaman kavramı, kişilerin kendi rızalarıyla içten gelen duygularla, herhangi bir maddi karşılık beklemeden ve herhangi bir maddi gelir amaçlamadan, belirli kurallara bağlı kalmadan gerçekleştirilen ve insanların kendilerinde yenilenme ihtiyacı hissettikleri zamanlarda eğlence, keyif alma, haz duyma gayesiyle mutlu olma düzeylerini arttırmak için bedenlerini yorarak gerçekleştirdikleri aktiviteler bütünüdür (Ardahan ve Lapa 2011). Sporun serbest ve boş zamanları değerlendirme konusunda diğerlerine oranla daha fazla tercih edildiğini söyleyebiliriz. İnsanlar özellikle rekreatif etkinliklere yönelmektedirler. Doğa sporları, eğlence amaçlı yapılan sporlar, çeşitli meditasyon aktiviteleri, evde yapılabilen aktiviteler çok fazla ilgi görmektedir. Bu şekilde insanlar karmaşıklaşan şehir hayatından ve yoğun iş temposundan uzaklaşabilmektedirler. Aynı zamanda bu tür aktiviteler insanların sosyalleşmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

İnsanlar spor aracılığı ile iletişim becerilerini, diğer insanlarla etkileşim düzeyleri artırabilmektedir. Spor, aynı anda tüm dünya genelinde takip edilme fırsatı sunan, farklı dil, din, ırk, cinsiyet, yaşam biçimi gibi özellikteki insanların birbirleri ile etkileşim kurarak kaynaşmalarını, ortak bir amaç uğruna bireylerin mücadele etmelerini sağlayan, toplumsal yönden kişilerin birçok gelişim göstermelerini sağlayan, sağlıklı yaşam biçimini ilke edinmeyi amaçlayan ve olumlu duygular oluşumunda ciddi rol üstlenen bir kavramdır (Yuluk 2021).

2.1.1. Sporun Fiziksel Faydaları

Spor insanlar üzerinde birçok fizyolojik etkilere sahiptir. Sporun fiziksel faydalarını ele aldığımızda, spor aktivitelerine düzenli bir şekilde katılım sağlanması durumunda fiziksel performansı geliştirmekle birlikte birçok sağlık sorunlarından olan hipertansiyon, kalp rahatsızlıkları, obezite, yüksek tansiyon, maksimum oksijen kapasitesi, kanser hastalıkları ve bunlara örnek verebileceğimiz birçok rahatsızlıklarda önemli derecede etkilerinin olduğu bir gerçektir (Semerci 2020). Sporu profesyonel anlamda yapan bireyler, kaliteli bir yaşam sürdürebilmek amacıyla gerçekleştiren insanlar, serbest zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmeyi hedefleyen kişiler ve eğitim kurumlarında ders olarak alan öğrenci topluluğu, spor aktivitelerini gerçekleştirirken eklem ve kasları aktif bir biçimde çalışma gösterirken kemikleri ise pasif duruma geçmektedir (Türkoğlu 2020). Bu sebeple, spor aktivitelerine düzenli bir şekilde katılım sağlayan kişilerde fiziksel olarak gelişimleri spor aracılığı ile artmaktadır.

Sporun insanlar üzerinde fizyolojik açıdan sağladığı faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz;

- 1) Bağırsak kanserinin gelişme riskini azaltır,
- 2) Göğüs kanserinin gelişme riskini azaltır,
- 3) Kan şekerinin kontrol altında tutulması için insulin miktarının düşürülmesine yardımcı olur,
- 4) Eklemdeki kıkırdak yapının yoğunluğunu artırır,
- 5) Bağışıklık sisteminin en iyi şekilde çalışmasını sağlar,
- 6) Bel ağrılarının hafiflemesine yardımcı olur,
- 7) Eklem esnekliğini korur ve gelişmesine yardımcı olur,
- 8) Zihinsel uyanıklığı artırır,
- 9) Kemik erimesi hastalığı riskinin gelişmesini azaltır,
- 10) Eklem rahatsızlıklarından dolayı oluşan acılara karşı koyma toleransının artmasını sağlar,
- 11) Bireylerin kilolarını korumalarına ve kilo kayıplarına yardımcı olur,

- 12) Fazla kalorilerin yakılmasına yardımcı olur,
- 13) Denge ve koordinasyon yetilerinin gelişmesine yardımcı olur,
- 14) Yaşlı bireylerde kısa süreli belleklerinin gelişmesine yardımcı olur,
- 15) Kassal güç seviyesini artırır.

2.1.2. Sporun Psikolojik Faydaları

Günümüzde insanların spora yönelmelerinin bir sebebi de psikolojik rahatlama sağlamak içindir. Yaşamış olduğumuz çağda birçok faktör bireyleri psikolojik yıpranmaya sürüklemektedir. Bir insan ne kadar fiziksel olarak güçlü olursa olsun psikolojik açıdan sorunlar yaşıyorsa başarıyı yakalaması zor olmaktadır. Bilişsel ferahlığı yakalayamayan kişilerde çeşitli sorunlar meydana gelmektedir. Bu sorunlardan kimisi fizyolojik, kimisi sosyolojik kimisi de psikolojik olarak kendini göstermektedir. Tıp uzmanlarının bu durumdan yola çıkarak ciddi araştırma ve incelemeler yapmaları kaçınılmaz olmaktadır. Bu yüzden insanların psikolojik yıpranmalarına yol açan faktörler olarak ele alınan kaygı, üzüntü, endişe duyma, stres düzeyinin yüksek olması gibi durgu durumlarını en aza indiren ve kişilerin kendilerine olan güven duygusunun gelişmesine yardımcı olarak değerlendirilen spor etkinliklerinin gerçekleştirildiği sahalar tıp uzmanları tarafından adeta sporcu hastanesi şeklinde görülmektedir (Türkoğlu 2020).

Sporun psikolojik fayları aşağıdaki 11 maddede toplanmıştır:

1. Yaptığı spor dalına özgü uygun kişilik özellikleri barındırması,
2. Başarı ve başarısızlığın hakimiyet altında tutulabilir bir iç odak özelliğine sahip olması,
3. Nihai başarıda öz güven ve inanç düzeyinin yüksek olması,
4. İçsel motivasyon özelliğine sahip olması,
5. Sportif başarı için amaca ilişkin kuvvetli hâkimiyet barındırması,
6. Mevcut işleve olan yeterli odaklanma sağlanması,
7. Duygu ve uyarılmışlığı hakimiyet altında tutabilme becerisi taşıması ,
8. Rastlanan güçlüklerle mücadele etme yetenekleri barındırması,
9. Zor amaçlar koymak ve bunları başarabilmek için stratejiler geliştirebilme becerisini kazanmış olması,

10. Güven ve konsantrasyon sağlamak ve kazanmak için kendi kendine konuşma, hayal etme, kendini teftiş etme ve diğer psikolojik yöntemleri verimli ve uygun olarak kullanabilme becerisi barındırması,

11. Bilişsel dayanıklılık becerisine hakim olabilmesi (Semerci 2020).

2.1.3. Sporun Sosyal Faydaları

Sosyalleşme olgusu insan varoluşu kadar köklü bir kavramdır. Geçmişten beri bir arada yaşayan insanlar arasında gerçekleşen etkileşim, iletişim kurma, birlikte hareket etme, birlikte mücadele etme, birlikte karar verme gibi süreçlerin hep varlığından bahsedebiliriz.

İnsanlar toplum içerisinde yaşamaya devam ettikçe belli kurallara uyarak hareket etmeyi, diğer insanlara saygı duymaları, bazı zamanlarda toplum için kendi istek ve arzularından vazgeçmeyi kendilerine ilke edineceklerdir. Sosyal yaşamda mutluluğu, huzuru ve iyi bir insan olabilmek gayesine erişebilmek için bu ilkelere uymaları gerekmektedir.

Sporun bireylere sağladığı sosyal yararlar şu şekilde sıralanabilir:

- Bireyin sağlıklı, neşeli, huzurlu ve güçlü olmasını sağlar,
- Çevresindekilerle sosyal anlamda beceri düzeyini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirir,
- Bireyin insanlarla olan etkileşimini güçlendirir,
- Toplumsal statü elde etmesini sağlar,
- Bireylerde başarıma hissini harekete geçirir (Semerci, 2020).

Sporun sosyal faydalarından bazılarını da şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Spor toplumsal dayanışmayı ve bütünleşmeyi sağlar,
- 2) Spor demokratik bir toplumun oluşmasında önemli rol oynar,
- 3) Spor insanların yeni arkadaşlıklar kurmalarını sağlar,
- 4) Spor aile bağlarının güçlenmesinde aracı rol oynar,
- 5) Spor uluslararası iletişimin kurulmasında önemli bir rol üstlenmektedir,
- 6) Sosyal ve toplumsal davranışların gelişmesine yardımcı olur.

2.1.4. Sporun Ekonomik Faydaları

Ulusal ve uluslararası arenadaki saygınlığını korumak ve arttırmak için ülkeler çeşitli spor organizasyonlarını ülkelerinde düzenlemek için bir yarış içerisine girmişlerdir (Özaltaş Serçek ve ark. 2018). Büyük spor organizasyonlarından olan olimpiyat oyunları, dünya kupası, uluslararası çeşitli branşların müsabakalarının yapıldığı organizasyonları kendi sınırları içerisinde düzenlemek

amacıyla büyük bir yarışa giren ülkeler hem genç popülasyonlarının iş gücü alanını genişletip onları profesyonel çalışanlar haline getirmek hem de ekonomik güçlerini daha üst seviyelere taşıyarak ekonomik beklentilerini karşılamak şeklinde ifade edilmektedir (Can ve Değirmen 2017).

Spor organizasyonları ekonomik açıdan ülkelere büyük getiriler sağlamaktadır. Düzenlenen uluslararası organizasyonların ülkelerin tanıtımı açısından ve ülkeye giren birçok farklı coğrafyadan insanların konaklama yapmaları, beslenme açısından yemek sektörü, turizm açısından zenginlikler katmaktadır. Her bir yabancı turist in gittiği ülkeye sağlamış olduğu maddi kazanç ekonomi alanından büyümeye sebep olmaktadır.

Ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmak için sporun sınırlarını ve potansiyelini ortaya koyan dört ana faktörden söz etmek mümkündür. Bunlar;

- Gelişmekte olan ülkelere sporun gelişme gösteremeyeceği unutulmamalıdır.
- Yerel spor olaylarına ev sahipliği yapmak ve düşük maliyetli malzemeler üretmek mega organizasyonlar için alt yapının hazırlanmasına imkân sağlayabilir.
- Sporun yerel pazarlarını spor yoluyla geliştirmek sporun gelişmesi ve ekonomik katkısı açısından önemlidir.
- Spor aracılığıyla istihdam becerisi geliştirilebilir ve artış sağlanabilir (Terekli ve Çobanoğlu 2018).

Yapılan sponsorluk anlaşmaları, yayın gelirleri, bilet satışları ekonomiye can vermektedir. Bir futbol müsabakasında binlerce seyircinin maçı yerinde yani sahadan izlemesi, milyonlarca çeşitli ülkeden insanların sanal ortamlardan veya televizyon aracılığı ile takip etmesi, yapılan yabancı yatırımcılarla sponsorluk anlaşmaları ciddi gelir kaynağı sağlamaktadır.

Spor işletmeleri kavramı spor alanında beklenen hizmet gücünün karşılanması, televizyon, radyo, animasyonlar, sosyal medya gibi iletişim araçları ve belirlenmiş olan spor politikaları ile beraber spor etkinliklerinin hayata geçirilmesidir (Terekli ve Çobanoğlu 2018). Pitts ve Stotlar (2013) yaptıkları çalışmada spor endüstrisinin ürünlerini aşağıdaki gibi sıralamışlardır;

- Spor katılımsal bir ürün sunar.
- Spor seyirsel bir ürün sunar.
- Spor ve fitness aktivitelerinden gerekli olunan ya da ihtiyaç duyulan araçgerek ürünleri sunar.

- Spor ticari promosyonel ürünler sunar.
- Spor yapılabilmesi ve seyredilmesi için çeşitli özelliklere sahip tesis imkânı sunar.
- Spor hem katılımcılara hem de seyircilere çeşitli hizmet etkinlikleri sunar.
- Spor birçok organizasyonun yönetimi ve pazarlanmasında ticari olanaklar sunar (Pitts ve Stotlar 2013).

a. Taraftar

Taraftar, bir takımı destekleyen, sürekli her koşulda takımın yanında bulunan ve ona her zaman destek olan kişiler olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz 2021). İki farklı takımdan birinin desteklenmesi, bireylerin o takım ile kendisi ile özdeşleşmesi, bütün zorluklara rağmen imkanları çerçevesinde desteğini esirgemeyen kişiler taraftar olarak nitelendirilmektedir (Dinç Kırılı 2020).

Futbol takımı ile kurduğu bağa göre taraftarlık üç gruba ayrılmaktadır.

- Geçici Taraftar: Takımın kazanma ya da kaybetme faktörü taraftarlığın belirleyicisidir. Takım galibiyet aldığında biz kazandık olarak takımı sahiplenmekte, kaybettiğinde ise onlar kaybetti olarak ötekileştirmektedirler. Geçici taraftarlıkta sadakat söz konusu değildir.

- Yerel Taraftar: Doğdukları yerdeki veya bulundukları coğrafyadaki takımı destekleyen taraftarlardır. Yerel taraftar şehir değiştirdiğinde ya da takımdaki takip ettiği futbolcu transfer olduğunda takım ile bağını koparabilmektedir.

- Sadık Taraftar: Diğer adı adanmış taraftarlık olan sadık taraftarlar için yer ve sınır zamanlaması yoktur. Diğer iki türden farkı bağlanma güdüsüdür. Sadık taraftar yense de yenilse de takımını desteklemeye devam ederek aralarındaki bağı güçlendirmektedir (Sever 2020).

Durgutluoğlu (2020) taraftarın genel özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

- “Seyircisi olduğu sporu seyrederken eğlenir,
- Kulübünün değerlerini, duruşunu bilir ve sahip çıkar,
- Spora ve sportif rekabete bakış açısı, onu bağlandığı renklerin doğal temsilcisi yapar,
- Yalnızca sahada değil, saha dışında da örnek olmak için gönüllüdür,
- Sporun her türlüsüne yakındır, spor yapar ve sporu sever,
- Sporun insanın sosyal gelişiminin ana dinamiklerinden biri olduğunun bilincindedir.

Taraftar dernekleri,

- Kulübünün simgesi ve saha içi ve dışındaki gönüllü temsilcisi olan sporseverlerin bir araya gelerek oluşturduğu,

- Kulübün ve sporun sportif ve etik değerlerini yaygınlaştırmak için kurulmuş,

- Kesinlikle kar amacı gütmeyen, tersine, kulübüne ve spora katkıda bulunmayı hedefleyen sivil toplum kuruluşlarıdır. Taraftar derneklerinin sorumlulukları,

- Kulüp üyelerinin kulüpte resmi ilişkilerini düzenlemek ve denetlemek,

- Kulübün taraftarla ilişkilerinin daha düzenli ve verimli olabilmesi önerileri geliştirmek,

- Bölgesinde daha da keyifli, daha iddialı ve daha güvenli bir sportif ortam için kulüple ve diğer kulüplerle işbirliği yapmak,

- Özellikle sporda şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalarda bulunmak,

- Spor etiğini önce kulüp üyeleri içinde, daha sonra bölgesindeki diğer taraftar ve kulüp dernekleriyle işbirliği yaparak yaygınlaştırmaktır.” (Durgutluoğlu 2020).

Hakkındaki farklı tanımlamalarla birlikte taraftarlık, “bazı özel spor tüketim objelerine aşırı bağımlılık olarak tanımlanmaktadır (Olca 2020). Taraftar, adından da anlaşılacağı gibi bir görüşten bir düşünceden yada birinden yana taraf olan bireye denmektedir (Abdullayev 2019).

Fanatik, körü körüne bir takımı destekleyen, bağnaz taraftar anlamına gelmektedir (Olca 2020). Fanatik taraftarlar, tuttuğu takıma karşı hayranlık duyan, aşırı bağlı olan kişilere denmektedir (Abdullayev 2019).

Fanatiklerin gösterebileceği davranışlar şu şekilde sıralanabilir:

- Galibiyet için her yolu meşru görmektedirler,

- Tuttuğu takımlara gönülden bağlı kişilerdir,

- Oyunun güzel olup olmadığına hiç bakmazlar, sonuç odaklıdır,

- Takımı öne geçince avazı çıktığı kadar bağırırlar. Tam tersi bir durumda ise çok farklı bir ruh haline bürünmektedirler,

- Maçın sonucuna göre şiddet eğilimli davranışlar sergileyebilirler,

- Her türlü çılgınlığı yapabilecek özelliklere sahiptirler (Abdullayev 2019).

Futbol holiganları, tutmuş oldukları kulübe içten bir bağlılıkları var gibi bir imaj sergilemelerinin yanı sıra, gerçek anlamda tutmuş oldukları kulübün başarı göstermesi veya başarısız olması kendileri açısından fazla önemli değildir (Olca 2020). Holigan kavramı; taraftar olma kavramını saldırganlık, abartı, şiddet, rakip takıma veya taraftara rahatsızlık veren ve bunların yanında çok kaba davranışlar sergileyen kişilerdir (Abdullayev 2019).

b. Öz Denetim

Öz-denetim kavramı, literatürde psikoloji biliminin gelişimsel, karakter, toplumsal ve klinik kısımlarında, birden fazla farklı şekilde yapılan incelemelerde yer edinmiş, 19. yy'ın sonundan içerisinde bulunduğumuz zamana dek uzanan köklü bir geçmişi olan; eğitim, toplumbilim, sağlık, spor ve kriminoloji bilim dallarının da inceleme hususları arasında kendine yer edinmiş genel geçer bir olgudur (Şubaş 2018).

Öz-denetim, bireyin toplum tarafından kabul görmeyen tutum yönelimlerini bölme ve o davranışları eyleme dökmekten vazgeçmesinin yanı sıra içsel bazı duygu durum tepkilerinin kontrol altına alma ya da tamamen farklılaştırma becerisidir (Oaten ve Cheng 2006). Öz denetimin, kişinin kendine özgü düşüncelerini, hislerini ve tutumlarını amaçlarına ulaşacak bir biçimde kontrol altına alma sürecini kolaylaştırdığı ve sistematik gayretlerle yön verdiği kabul edilmektedir (Peker 2012). İnsanların kendi içsel duygularını yönlendirebilme çabası biçimince ifade edilen öz-denetim olgusu, bireyin toplumsal ortamına uyum sağlamasına hizmet eden ve bu anlamda bireyin kendinde değişimler yapması, içerisinde olduğu şartlar açısından kendini konsantre etme yeteneği şeklinde tanımlanmaktadır (Tanrıku 2019).

3 GEREÇ VE YÖNTEM

c. Araştırma Modeli

Bu araştırma, genel tarama modelinde bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Araştırma amacı kapsamında betimsel modelde kurgulanmıştır. Bir konudaki herhangi bir olayı tasvir etmeyi amaçlayan araştırmalar, betimsel araştırmalar olarak nitelendirilmektedir (Tokay Argan vd. 2008; Erdoğan, 1998). Bu araştırma kapsamında spor taraftarı fanatiklik ve sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim ölçekleri aracılığıyla, katılımcıların fanatiklik ve sporda karşıt görüşe saygı düzeyleri betimlenmiştir.

d. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreninde mevcut olan taraftarlardan, 2021 yılında Hatay ve Osmaniye ilinde bulunan rastgele farklı taraftarlardan seçilmiş 374 taraftara ulaşılmıştır.

Araştırmanın örneklemi ise, gönüllü katılım esasına göre, çeşitli sosyal medya platformları aracılığı ile iletişime geçilen, toplamda 374 kadın (161) ve erkek (213) spor taraftarı olan katılımcılar oluşturmuştur. Katılımcıların yaş ortalaması 24,6 olarak hesaplanmıştır.

Anketler, gönüllü taraftarlardan, 2021 yılı Haziran ve Temmuz ayları içerisinde doldurulmuştur.

e. Veri toplama yöntemi ve ölçüm düzeyi

Bu araştırmada, veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerinin sorgulandığı (cinsiyet, spor yapma durumu, futbol takımı taraftar formasına sahip olma) birinci bölüm ve fanatiklik tutumlarının sorgulandığı (Spor Taraftarı Fanatiklik Ölçeği) ikinci bölüm ve sporda karşıt görüşe olan tutumun sorgulandığı (Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz Denetim Ölçeği) olmak üzere, toplam üç ana bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır (Ek: 1, 2, 3). Anket uygulanmadan önce, araştırmada kullanılan ölçekler için etik

kurul kararı ve ölçekleri geliştiren araştırmacılardan izin alınmıştır. Katılımcılara araştırmada elde edilecek verilerin, araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacağını beyan edilmiş ve katılımcılar, araştırmaya gönüllü katılım dikkate alınarak dahil edilmiştir.

Ölçeklerdeki ifadelerin değerlendirilmesinde, ölçüm düzeyi olarak dört puanlı ve beş puanlı Likert tipi aralıklı (1= kesinlikle katılıyorum – 4 = hiç katılmıyorum ve 1= hiç katılmıyorum – 5 = tamamen katılıyorum) ölçekten faydalanılmıştır.

f. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Spor Taraftarı Fanatiklik Ölçeği; Bu araştırmada katılımcıların fanatiklik tutumlarını ölçmek için Taşmektepligil, Çankaya ve Tunç (2015) tarafından geliştirilen 13 ifade ve iki (2) alt boyuttan oluşan Spor Taraftarı Fanatiklik Ölçeği kullanılmıştır. Taşmektepligil ve arkadaşları (2015) yaptıkları çalışmada, Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi alt boyutunun 1.5.7.8.9.11.12. ve 13. ifadelerden, Kurumsal Aidiyet alt boyutunun ise 2.3.4.6. ve 10. ifadelerden oluştuğunu belirlerken, ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısını ise .875 olarak tespit etmişlerdir.

Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz Denetim Ölçeği; Bu araştırmada katılımcıların sporda karşıt görüşe saygı tutumlarını ölçmek için Güllü (2018) tarafından geliştirilen 15 ifade ve iki (2) alt boyuttan oluşan Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Öz Denetim Ölçeği kullanılmıştır. Güllü (2018) yaptığı çalışmada, Rakibe Yönelik Nefret alt boyutunun 1.2.3.4.5. ve 10. ifadelerden, Rakibe Yönelik Saygı alt boyutunun ise 6.7.8.9.11.12.13.14. ve 15. ifadelerden oluştuğunu tespit ederken, ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı ise .80 olarak saptamıştır.

g. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri üzerinde, ilk olarak, ortalama, standart sapma, frekans/yüzde, normal dağılım testi, (Skewness, Kurtosis test), gibi betimsel istatistikler yapılmıştır. Normal dağılım testi sonuçlarına göre rakibe yönelik saygı, rakibe yönelik nefret, şiddete yönelik düşünce eğilimi, kurumsal aidiyet alt boyutları açısından (Çizelge 2), verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bundan dolayı araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda t-testi (Independent Simple T Test), çoklu karşılaştırmalarda varyans analizi (Anova Test) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde, IBM SPSS 22.0 paket programından faydalanılmıştır.

4 BULGULAR

Çizelge 4.1 Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişken	Grup	N	Yüzde%	Toplam
Cinsiyet	Kadın	161	43	374
	Erkek	213	57	
Spor Yapma Durumu	Hareketsiz Yaşam Tarzı	67	17,9	374
	Haftada Bir Gün Yapılan Sportif Faaliyet	139	37,2	
	Düzenli Yapılan Sportif Faaliyet	168	44,9	
Futbol Takımı	Fenerbahçe	92	24,6	374
	Galatasaray	118	31,6	
	Beşiktaş	79	21,1	
	Trabzonspor	44	11,8	
	Anadolu Takımları	41	11,0	
Taraftar Formasına Sahip Olma	Evet	215	57,5	374
	Hayır	159	42,5	

Katılımcılara ait demografik özellikleri gösteren tablo incelendiğinde katılımcıların 161'i (%43) kadın 213'ü (%57) erkektir. Spor yapma durumuna göre hareketsiz yaşam tarzını sahip bireyler 67(%17,9), haftada bir gün sportif faaliyet yapan bireyler 139(%37,2), düzenli sportif faaliyet yapan bireyler ise 168(%44,9) kişiden oluşturmaktadır. Taraftarı oldukları futbol takımına göre Fenerbahçe takımını tutanların sayısı 92(%24,6), Galatasaray takımını tutanların sayısı 118(%31,6), Beşiktaş takımını tutanların sayısı 79(%21,1), Trabzonspor sayısını tutanların sayısı 44(%11,8) ve Anadolu takımlarını tutan taraftar sayısı 41(%11,0) kişiden oluşturmaktadır. Taraftar formasına sahip olan bireylerin sayısı 215(%57,5), formaya sahip olmayan bireylerin sayısı 159(42,5) kişiden oluşmaktadır.

Çizelge 2 Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeği ile Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeğinin Normallik Dağılım Sonuçları

	R.Y.S	R.Y.N	Ş.Y.D.E	K.A
Skewness	-,740	,320	-,393	-,426
Kurtosis	1,792	-,008	,875	-,042
	R.Y.S:Rakibe Yönelik Saygı		R.Y.N:Rakibe Yönelik Nefret	
	Ş.Y.D.E: Şiddete Yönelik Düşünce Eğilimi. K.A: Kurumsal Aidiyet			

Çizelge 2'ye göre Karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeği ile Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde Skewness ve Kurtosis yani çarpıklık ve basıklık değerleri -2.0+2.0 arasında normal dağılım gösterebileceği belirlenmiştir (George ve Mallery 2010).

Çizelge 3 Cinsiyet Değişkenine Göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının t- testi Sonuçları

Faktör	Grup	N	̄X	SS	T	P
R.Y.S.	Kadın	161	3.4030	,61235	,503	,615
	Erkek	213	3,3672	,73001		
R.Y.N.	Kadın	161	2,5559	,59306	-1,121	,263
	Erkek	213	2,6369	,80520		

p<0,05

Çizelge 3 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4 Cinsiyet Değişkenine Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının t-testi Sonuçları

Faktör	Grup	N	̄X	SS	T	P
Ş.Y.D.E	Kadın	161	2,6553	,47491	1,361	,174
	Erkek	213	2,5810	,58015		
K.A.	Kadın	161	2,8062	,61580	,695	,488
	Erkek	213	2,7606	,64894		

p<0,05

Çizelge 4 incelendiğinde Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının her ikisinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Çizelge 5 Spor Yapma Durumlarına Göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Faktör	Spor Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	P
R.Y.S	Hareketsiz Yaşam Tarzı	67	3,3433	,63703	1,740	,177
	Haftada Bir Gün Yapılan Sportif Faaliyet	139	3,4676	,66914		
	Düzenli Yapılan Sportif Faaliyet	168	3,3280	,70460		
Faktör	Spor Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	P
R.Y.N.	Hareketsiz Yaşam Tarzı	67	2,6194	,67220	,527	,591
	Haftada Bir Gün Yapılan Sportif Faaliyet	139	2,5598	,72205		
	Düzenli Yapılan Sportif Faaliyet	168	2,6359	,74237		

p<0,05

Çizelge 5 incelendiğinde spor yapma durumu değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının anova sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 6 Spor Yapma Durumuna Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Faktör	Spor Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Tukey
Ş.Y.D.E	Hareketsiz Yaşam Tarzı	67	2,6604	,43126	4,534	,011	2-3
	Haftada Bir Gün Yapılan Sportif	139	2,6996	,54210			

Faaliyet				
	Düzenli Yapılan Sportif Faaliyet	168	2,5223	,56091

p<0,05

Faktör	Spor Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	P
K.A.	Hareketsiz Yaşam Tarzı	67	2,7970	,57336	1,652	,193
	Haftada Bir Gün Yapılan Sportif Faaliyet	139	2,8475	,64945		
	Düzenli Yapılan Sportif Faaliyet	168	2,7179	,62954		

p<0,05

Çizelge 6 incelendiğinde spor yapma durumu değişkenine göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olduğu, kurumsal aidiyet alt boyutunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 7 Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımı Değişkenine Göre Karşıt Görüş Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Faktör	Futbol Takımı	N	$\bar{X}$	SS	F	P
R.Y.N	Fenerbahçe	92	2,5543	,75436	,654	,624
	Galatasaray	118	2,5847	,66515		
	Beşiktaş	79	2,6456	,75266		
	Trabzonspor	44	2,7348	,63827		
	Anadolu Takımı	41	2,5020	,72184		
Faktör	Futbol Takımı	N	$\bar{X}$	SS	F	P
R.Y.S	Fenerbahçe	92	3,5048	,68303	1,910	,108
	Galatasaray	118	3,3776	,67268		
	Beşiktaş	79	3,4149	,62493		
	Trabzonspor	44	3,2348	,50505		
	Anadolu	41	3,2195	,90489		

Takımı

p<0,05

Çizelge 7 incelendiğinde katılımcıların tarafları oldukları futbol takımları değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 8 Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımı Değişkenine Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Faktör	Futbol Takımı	N	$\bar{X}$	SS	Welch	P
Ş.Y.D.E	Fenerbahçe	92	2,6780	,58432	2,793	0,29
	Galatasaray	118	2,6155	,47540		
	Beşiktaş	79	2,7089	,45411		
	Trabzonspor	44	2,5795	,41422		
	Anadolu Takımı	41	2,3110	,74274		
Faktör	Futbol Takımı	N	$\bar{X}$	SS	F	P
K.A.	Fenerbahçe	92	2,9522	,61510	4,810	,001
	Galatasaray	118	2,7966	,58294		
	Beşiktaş	79	2,8025	,59182		
	Trabzonspor	44	2,5318	,53168		
	Anadolu Takımı	41	2,5707	,81309		

p<0,05

Çizelge 8 incelendiğinde katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımı değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Çizelge 9 Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımına Ait Formaya Sahip Olma Değişkenine Göre Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeğinin Rakibe Yönelik Saygı ve Rakibe Yönelik Nefret Alt Boyutlarının t-testi Sonuçları

Faktör	Formaya Sahip Olma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	T	P
R.Y.S.	Evet	215	3,3168	,65405	-2,185	,030
	Hayır	159	3,4717	,70868		
R.Y.N.	Evet	215	2,7302	,73490	4,076	,000
	Hayır	159	2,4287	,66784		

p<0,05

Çizelge 9 incelendiğinde katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına ait formaya sahip olma değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Çizelge 10 Katılımcıların Taraftarı Oldukları Futbol Takımına Ait Formaya Sahip Olma Değişkenine Göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi ile Kurumsal Aidiyet Alt Boyutlarının t-testi Sonuçları

Faktör	Formaya Sahip Olma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	T	P
Ş.Y.D.E	Evet	215	2,5017	,49963	-4,784	,000
	Hayır	159	2,7634	,55272		
K.A.	Evet	215	2,6884	,58789	-3,329	,001
	Hayır	159	2,9044	,66173		

p<0,05

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına ait formaya sahip olma değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

5 TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularına ilişkin veriler demografik değişkenler dikkate alınarak burada tartışılmıştır. Araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan bireylerin sporda karşıt görüş ve özdenetim düzeyleri ile fanatiklik algılarına ilişkin veriler dikkate alınmıştır. Yurt içi ve yurt dışı araştırmalar ile tartışma sonuç kısmı desteklenerek araştırmamız hazırlanmıştır.

Çizelge 3 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalara bakıldığında nefret alt boyutuna ilişkin çalışmalara sık rastlanmadığı görüldüğü gibi futbolda fanatiklik ve nefret söylemine ilişkin genellikle erkek oyunu algısı olarak ortaya koyulan bir bakış açısı olduğu görülmektedir. Rafal Pankowski'nin (2006) tanımında olduğu gibi nefret söylemi, kişi ya da grupları aşağılarken, bu kişi ya da grupların ırkını, cinsiyetini, cinsel yönelimini ve dış görünüşü gibi özellikleri kapsadığını ifade etmiştir. Gülle ve diğ. (2020) tarafında üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada cinsiyetin Karşıt Görüşe Saygı ve Nefret bakımından anlamlı olarak farklılaştığı bu anlamlı farklılığın ise erkeklerin aleyhine yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 4 incelendiğinde Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının her ikisinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Cinsiyet değişkenine göre taraftarlık tutumları ile fanatiklik düzeylerine yönelik toplam skor boyutlarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülürken Kural'ın (2017) futbol taraftarına yönelik yapmış olduğu çalışma alt boyutlarında da cinsiyete göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Fakat Dimmcok ve Grove (2005) yapmış oldukları çalışmada taraftarların fanatiklik ve şiddete yönelimlerinde anlamlı fark olduğu bulgulanmıştır.

Çizelge 5 incelendiğinde spor yapma durumu değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının anova sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Gülle ve diğ. (2020) tarafında üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada Spor yapan BESYO öğrencileri ile Eğitim fakültesi öğrencilerinin Karşıt Görüşe Saygı ve Nefret bakımından anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Fakat Birinci'nin (2019) yapmış olduğu araştırmada spor yapanlarla yapmayanlar arasında öfke, fiziksel ve sözel saldırganlık arasında anlamlı bir farklılık saptamış olup bu çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermiştir. Fidan'ın (2016) tarafından yapılan çalışmada spor yapıp yapmama değişkeninin şiddet üzerinde anlamlı bir farklılığa sebep olduğunu tespit etmiştir.

Yapılan çalışmalarda spor yapma ile saldırganlık arasında ters yönde bir orantı olduğu görülmektedir. Spor yapma oranı arttığında saldırganlık eğilimi azalmakta; spor yapma azaldığında saldırganlık eğilimi de artmaktadır (Fidan, 2016). Bu çalışmanın bulguları bu söylemi destekler niteliktedir. Şiddet, nefret gibi tutumları bir kabul edersek Öztürk (2019) yapmış olduğu çalışmada erkeklerin şiddet ve saldırganlık durumlarının hem spor yapan hem de yapmayan bireylerde kadınlara göre daha yüksek çıktığını saptamıştır

Çizelge 6'da katılımcıların spor yapma durumu değişkenine göre, futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi alt boyutunun tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan tukey testi sonucunda haftada bir gün sportif faaliyet gerçekleştiren bireyler ile düzenli spor yapan bireyler arasında farklılaşmanın olduğu, bu farklılaşmada haftada bir gün sportif faaliyet gerçekleştiren bireylerin ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiştir. Düzenli spor yapan bireylerin şiddet eğiliminden daha uzak olduğu, haftada bir gün spor yapan bireylerin daha saldırgan bir tutum içerisinde olduğu düşünülmektedir. Çalışmamızı destekleyen araştırmalar alan yazında mevcuttur. Yönet ve ark. (2016) lise öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımları ile saldırganlık-şiddet eğilimlerinin incelenmesi isimli çalışmada, rekreatif etkinlik olarak spor yapan öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin spor yapmayan öğrencilere göre daha düşük olduğunu belirlemişlerdir. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Çizelge 8'de katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımı değişkenine göre, futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına göre şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimin en yüksek olduğu takım Beşiktaş, kurumsal aidiyetin en yüksek olduğu takım ise Fenerbahçe olduğu tespit edilmiştir. Futbol taraftarlarının tuttıkları takıma göre şiddet, saldırganlık ve aidiyet duygusunun farklı olduğu düşünülmektedir. Çalışmamızı destekleyen araştırma Kurak (2019) tarafından lise öğrencilerinin futbol fanatiklik düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmada, katılımcıların tuttuğu takım değişkenine göre anlamlı farklılık göstermesi çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Çizelge 9'da katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına ait formaya sahip olma değişkenine göre karşıt görüşe saygı ve özdenetim ölçeğinin rakibe yönelik saygı ve rakibe yönelik nefret alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde her iki alt boyutta anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Rakibe yönelik saygı alt boyutunda formaya sahip olmayan bireylerin rakibe saygı

ortalamasının yüksek olduğu, rakibe yönelik nefret alt boyutunda ise formaya sahip olan bireylerin rakibe nefret ortalamasının yüksek olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan bu sonuçta, taraftarların forma veya takıma ait bir ürüne sahip olması saldırganlık ve nefret duygusunun diğer bireylerden daha yüksek olduğu görüşündedir. Çizelge 4.10'da katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına ait formaya sahip olma değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde her iki alt boyutta anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarında formaya sahip olmayan bireylerin ortalaması yüksek çıkmıştır. Alan yazın incelendiğinde Yıldız ve Açak (2018) tarafından yapılan lise öğrencilerinin futbol fanatiklik düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmada lisanslı bir ürüne sahip olmayan bireylerin ortalamasının yüksek çıkması çalışmamızı destekler niteliktedir. Çalışmamızla paralellik gösteren bir diğer araştırma Tanyeri (2019) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan futbol taraftar fanatikliği isimli çalışmada takıma dair malzeme satın alan bireylerin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet ortalamalarının yüksek çıkması çalışmamızı destekler niteliktedir.

Çizelge 10 incelendiğinde katılımcıların taraftarı oldukları futbol takımına ait formaya sahip olma değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ile kurumsal aidiyet alt boyutlarının t-testi sonuçları incelendiğinde ölçeğin her iki alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Baş (2008) tarafında yapılan çalışmada taraftarların takımı ile olan özdeşleşme düzeyleri ile ait olma durumlarının fanatiklik düzeyi açısından bakıldığında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6 SONUÇ

Bu araştırmada futbol taraftarı olan bireylerin fanatiklik algısı ve karşıt görüşe saygı düzeyleri belirlenen “ spor yapma durumu” , “taraftarı olunan takım” , “taraftarı olunan takımın formasına sahip olma” gibi değişkenler çerçevesinde incelenmiş olup bunlar arasında anlamlı farklılıklara ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu sonuçlar; katılımcıların spor yapma durumuna göre düzenli spor yapan bireyler ile haftada bir gün spor yapan bireyler arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiş, düzenli olarak spor yapan bireylerin saldırganlık ve nefret duygusunun haftada bir gün spor yapan bireylere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların taraftarı oldukları takıma göre nefret, holiganlık veya saygı durumlarında farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Futbol taraftarlarının takımlarına ait bir formaya sahip olma durumlarında anlamlı bir farklılık olduğu, bu farklılığın formaya sahip olan kişilerde nefret ve şiddet eğilimlerinin diğer bireylere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneri

- Futbol taraftarlarına yönelik yapmış olduğumuz karşıt görüşe saygı ve fanatiklik algısının incelendiği ve anlamlı farklılıklar çıkan bu çalışmamızı basketbol, voleybol gibi branşların taraftar gruplarına da uygulanması önerilmektedir.
- Bu çalışmamızın örneklem grubu değiştirilerek lise düzeyindeki öğrencilere ve öğretmenlere uygulanması önerilmektedir.
- Tribünlerde takımlarını destekleyen profesyonel taraftar grubu üyelerine yapılması bu çalışmanın daha farklı ve güzel sonucunun çıkması açısından önerilmektedir.
- Futbol taraftarı olan akademik personele ve akademisyenlere uygulanması önerilmektedir.
- Amatör veya profesyonel futbol oynayan sporculara uygulanması önerilmektedir.

7 KAYNAKLAR

1. **Abdullayev S.** Taraftarların Futbol Takımlarına ve Ürünlerine Yönelik Tutum ve Algılamalar Üzerine Bir Araştırma: Türkiye – Azerbaycan Karşılaştırması, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü, Sakarya, **2019**.
2. **Alkibay S.** Profesyonel Spor Kulüplerinin Taraftar İlişkileri Yoluyla Marka Değeri Yaratmaları Üzerine Bir Araştırma. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **2005**, s. (23) 1, 83-108.
3. **Ardahan F ve Lapa TY.** Açık Alan Rekreasyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporları Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, **2011**, 8 (1), s. 1327-1341. (makale, sayfa numarası:1329)
4. **Atasoy B ve Kuter FÖ.** Küreselleşme ve Spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Bursa, **2005**, 18(1), s. 11-22. (makale, sayfa numarası:13)
5. **Baş, M** Futbolda Taraftar ve Takım Özdeşleşmesi (Trabzonspor Örneği). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, **2008**.
6. **Başaran MH.** Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, **2008**.
7. **Birinci, R.** Spor yapan ve yapmayan bireylerin benlik saygısı ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan, **2019**.
8. **Can ZG ve Değirmen S.** Spor Organizasyonlarının Ekonomik Açısından İncelenmesi: Mersin İli Örneği. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, **2017**, 5 (4), s. 91-105. (sayfa numarası:94)
9. **Coakley J.** *Sports in Society: Issues and Controversies*. USA: McGraw-Hill Higher Education. **2008**.
10. **Çeyiz S ve Özbek O.** Küreselleşme ve Spor Etkileşimi. *International Journal of Science Culture and Sport*, **2014**, (1), s. 487-495. (makale, sayfa numarası:489)
11. **Demirel D.** Psikosomatik Bozukluklar ve Öz-Denetim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2017**.
12. **Dimmock, J. A. ve Grove, R.** Relationship of Fan Identification to Determinants of Aggression, *Journal of Applied Sport Psychology*, **2005**, 17(1), 37-47.
13. **Dinç Kırılı ES.** Yeni Medyada Nefret Söylemi: Taraftarların 6222 Sayılı Kanun İçerikli Nefret Söylemlerinin Twitter Üzerinden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2020**. (sayfa numarası: 41)
14. **Durgutluoğlu M.** Futbol Taraftarlarının Fanatiklik Düzeyleri İle Psikolojik Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, **2020**, (sayfa numarası: 30)
15. **Ekmekçi YAD, Ekmekçi R. ve İrmış A.** Küreselleşme ve Spor Endüstrisi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, **2012**, 4 (1), s. 91-117. (sayfa numarası 92).
16. **Erdoğan, İ.** Araştırma Dizaynı ve İstatistik Yöntemleri. Ankara: Emel Matbaası. Ergin, M. (1986). Üniversiteler İçin Türk Dili. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, **1998**.
17. **Fidan, C.** İlköğretim 2. kademe (5. 6. 7. 8. Sınıf) öğrencilerinin spor yapan ve yapmayanların saldırganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Kahramanmaraş ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş, **2016**.
18. **George D. ve Mallery M.** SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson, **2010**.
19. **Gülle, M.** Sporda karşıt görüşe saygı ve öz denetim ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **2018**, (29), 262-279.
20. **Gülle, M. , Aktaş, Ö. ve Büyüktaş, B.** Üniversite Öğrencilerinin Farklı Değişkenler Açısından Takım Özdeşleşme ve Karşıt Görüşe Saygı Düzeylerinin İncelenmesi . *Türk Spor Bilimleri Dergisi* , **2020**, 3 (2) , 53-60 . DOI: 10.46385/tsbd.717427.
21. **Kurak K.** Lise Öğrencilerinin Futbol Fanatiklik Düzeylerinin İncelenmesi. *GERMENİCA Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **2019**, Cilt:1, Sayı:1.
22. **Kural, S.** Futbol Süper Lig Takım Taraftarlarının Sporda Fanatizm Ve Şiddete İlişkin Görüşleri. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, **2017**.
23. **Oaten M. ve Cheng K.** Improved Self-Control: The Benefits of A Regular Program of Academic Study. *Basic and Applied Social Psychology*, **2006**, s. (28) 1, 1– 16.

24. **Olca G.** Popüler Kültür Ekseninde Taraftar Grupları Ve Sosyal Medya İlişkisi: Üç Büyükler Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, **2020**.
25. **Özaltaş Serçek G, Özaltaş HN. ve Serçek S.** FIFA Dünya Kupasının Ekonomiye ve Turizme Etkileri. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, **2018**, 8 (2), s. 69-79. (sayfa numarası: 70)
26. **Özdiñç Ö.** Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Spordan ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **2005**, 3 (2), s. 77-84. (makale, sayfa numarası:77).
27. **Öztürk Y.M.** Aktif spor yapan ve yapmayan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda şiddet eğilimi ve saldırganlık davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın, **2019**.
28. **Pankowski, R.** Rasizm a kultura popularna, Warszawa: Wydaw. TRIO, **2006**.
29. **Peker N.** Özdenetimin Sporcuların Performans ve Kaygı Düzeylerindeki Rolü. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **2012**, s. (11) 21, 39-48.
30. **Pitts BG ve Stotlar DK.** Fundamentals of Sports Marketing. *USA: Fitness Information Tech.* **2013**.
31. **Sarıkol E.** Farklı Branş Sporcularının Sporda Ahlakı Uzaklaşmalarında Antrenörlerin Etik Dışı Davranışlarının Etkisi, Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale, **2021**. (sayfa numarası: 21)
32. **Semerci A.** Farklı Branştaki Sporcuların Bilişsel Davranışçı ve Fiziksel Düzeylerinin Çoklu Zeka Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hatay, **2020**.
33. **Sever Ö.** Futbolda Taraftar Şiddeti Eril Dil Kullanımı: Türkiye'deki Futbol Takımlarının Kurumsal Twitter Hesaplarına Netnografik İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, **2020**. (Sayfa numarası: 36)
34. **Süleymanoğulları M.** Curling Sporcularının Mental Dayanıklılık ve Hedef Bağlılığı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, **2021**. (sayfa numarası:1)
35. **Şahin A.** Engellilerde Sosyal Gelişim Yetersizlikleri: Sosyalleşme Sürecinde Spordan Faydaları. 2 (3), 20-28. (makale, sayfa numarası:21), **2015**.
36. **Şubaş R.** Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz-Denetimleri ve Öğretmen Özyeterlik İnançları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlerle İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya, **2018**.
37. **Tanrikulu M.** Ergenlerde İnternet Kullanımı ve Bağımlılığıyla İlişkili Faktörler: Bağlanma, Öz-Denetim ve Algılanan Sosyal Destek, Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, **2019**.
38. **Tanyeri L.** Futbol Taraftarı Fanatıklığı: Üniversite Öğrencileri Örneği. *Spor Eğitim Dergisi*, 2019, Cilt 3, Sayı 2, 89-97, **2019**.
39. **Taşmaktepligil, M. Y. Çankaya, S. ve Taner, T. U. N. Ç.** FUTBOL TARAFTARI FANATİKLİK ÖLÇEĞİ. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, **2015**, 6(1), 41-49.
40. **Terekli MS ve Çobanoğlu HO.** Mega Spor Organizasyonlarının Ekonomik Etkilerinin Türkiye Açısından Avantaj ve Dezavantajları. *The Journal of Social Science*, **2018**, 2 (3), s. 95-107. (sayfa numarası: 97)
41. **Tokay Argan M, Argan M. ve Kurulgan M,** Kitaplara İlişkin Bıçimsel Özelliklerin Okuyucu Tutumları Üzerine Etkisi. *Bilim Dünyası*, **2008**, s. 9 (1), 179-206.
42. **Türkoğlu H.** Taraftar Motivasyonunu Etkileyen Faktörlerin Sosyal Medya Bağlamında Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2020**. (sayfa numarası: 8)
43. **Yılmaz K.** Futbol Taraftarlarının Takımlarına Yönelik Kulüp İmajı Özdeşleşme ve Stadyum Hizmet Kalitesi Algılarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, **2021**. (sayfa numarası: 9)
44. **Yuluk Ç.** Pansiyonda Kalan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyum Sürecinde Sportif Etkinliklerin Rolü (Fenomenolojik Bir Çözümleme), Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yozgat, **2021**. (sayfa numarası: 3)
45. **Yönet E, Çalık F, Yaşartürk F, Çimen K.** Lise öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımları ile saldırganlık-şiddet eğilimlerinin incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, **2016**, 4(1), 368-382.
46. **Yıldız H. & Açıık M.** Lise öğrencilerinin futbol fanatıklık düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **2018**, 19(3), 738-748, **2018**.

EKLER

EK-1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyeti?.....
3. Spor Yapma Durumu?.....
3. Tüttuđu Futbol Takımı?.....
4. Taraftar Formasına Sahip Misiniz?.....

EK-2. Spor Taraftarı Fanatiklik Ölçeği

Lütfen her bir ifadenin sizi ne kadar iyi bir şekilde tanımladığını en iyi ortaya koyan cevabı işarteleyiniz.	Kesinlikle Katlıyorum	Katlıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
<i>İfadeler</i>				
1. Canlı yayınlarda spikerin takımım aleyhine yaptığı yorumlara çok sinirlenirim.	1	2	3	4
2. Takımımın maçlarını izlemek için stadyumlara giderim.	1	2	3	4
3. Takımımın sembollerini gösteren kıyafet ve malzemelerle maça giderim.	1	2	3	4
4. Stattaki bütün tezahüratlara eşlik ederim.	1	2	3	4
5. Maç esnasında kızdığımda sahaya yabancı cisim atabilirim.	1	2	3	4
6. Tribünlerle ilgilenmekten çoğu zaman golü göremediğim olur.	1	2	3	4
7. Takımım müsabakayı kazanmak için, kural dışı dahil her yolu denemelidir.	1	2	3	4
8. Çoğu zaman tribünden rakip oyuncu veya hakem aleyhine kötü tezahürat yaparım.	1	2	3	4
9. Rakip takım taraftarlarına yapılan fiili şiddeti doğal karşılarım.	1	2	3	4
10. Takım tutmayan kişileri veya çocukları kendi takımımın taraftarı yapmak için uğraşırım.	1	2	3	4
11. Rakip takım izleyicisini takımımın renkleri ile dışarıda görsem ona saldırmamak için kendimi zor tutarım.	1	2	3	4
12. Rakip takım izleyicisi ile kavga çıkarsa çekinmeden kavgaya girerim.	1	2	3	4
13. Oyun çıkırından çıkmışsa bazen çekinmeden sahaya girebilirim.	1	2	3	4

EK-3. Sporda Karşıt Görüşe Saygı ve Özdenetim Ölçeği

Lütfen her bir ifadenin sizi ne kadar iyi bir şekilde tanımladığını en iyi ortaya koyan cevabı işarteleyiniz.	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Karasızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
<i>İfadeler</i>					
1. Tribünde kendi takımım dışındaki taraftarları görünce saldırgan (Küfür, fiziksel tepki) eylemlerde bulunmaktan kendimi alıkoyamam.	1	2	3	4	5
2. Karşı takımın başarılarını dinlemeye tahammülüm yoktur.	1	2	3	4	5
3. Ev sahibi olarak oynadığımız maçlarda öfke katsayım daha fazladır.	1	2	3	4	5
4. Karşı tarafın olumlu davranışlarını tamamen sahte ve yapmacık bulurum.	1	2	3	4	5
5. Karşı taraftar grubuyla bir an olsun yan yana olduğumuzu hayal dahi edemem.	1	2	3	4	5
6. Çok iyi destekleseler bile (harika koreografi harika marşlar ve sloganlar) asla haklarını teslim etmek istemem.	1	2	3	4	5
7. Rakibin haklarının ihlal edilmesine asla göz yumamam.	1	2	3	4	5
8. Rakip taraftarında benim gibi sadece takımına destek olmak için geldiğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
9. Rakip taraftarla aynı tribünde maç izlemenin benim için hiçbir sakıncası yoktur.	1	2	3	4	5
10. Müsabakaya giderken rakip takım formalı birini gördüğümde ona selam verebilirim.	1	2	3	4	5
11. Müsabakadan önce veya sonra rakip taraftara acil bir durumda hiç düşünmeden yardım ederim.	1	2	3	4	5
12. Rakip taraftarla oturup kendi tuttuğu takım hakkındaki yorumlarını saygıyla dinleyebilirim.	1	2	3	4	5
13. Sporun farklı düşüncede ki insanları, saygı çerçevesinde birleştirdiğine, bütünleştirdiğine olan inancım vardır ve bu inancımı davranışlarıma da yansıtırım.	1	2	3	4	5
14. Başka takımı tutan arkadaşlarıma saygı duyarım.	1	2	3	4	5
15. Rakip takım taraftarıyla yediğim veya içtiğim bir şeyi paylaşabilirim.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

İlk ve Orta öğrenimini 2001-2008 yılları arasında Yüzüncü Yıl İlköğretim Okulunda tamamladı. Daha sonra 2008-2012 yılları arasında Sekseninci Yıl Cumhuriyet Lisesinden mezun oldu. 2013-2014 eğitim öğretim yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünü kazandı. 2017-2018 yılında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. 2018-2019 eğitim öğretim yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı.

